
**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
АНГЛІЙСЬКИХ НАСТАНОВЧИХ ВІЙСЬКОВИХ
ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ «КЕРІВНИЦТВА
ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-ПОВІТРЯНИХ СИЛ США»)**

Місеньова В. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-425-2-51>

ВСТУП

На сьогоднішній день військова справа є однією з найважливіших галузей міжнаціональних стосунків. Враховуючи суспільно-політичні умови, першочерговим завданням є забезпечення адекватності передачі військової термінології. Питання про військову термінологію, що є складовою частиною військового тексту, становить особливий інтерес. Військовий термін необхідно розглядати, з одного боку, як лінгвістичну одиницю тексту військового спрямування, а з іншого – враховувати функції цих слів у контексті. Названі питання на сьогодні не мають раціонального розв’язання.

Вищезазначене вказує на актуальність дослідження, яка підтверджується не тільки власне лінгвістичними чинниками (недостатньою вивченістю проблеми), а й соціальними. Інтеграція України до європейської світової спільноти висуває до порядку денного питання про створення умов для вивчення іноземних мов, здійснення міжкультурної комунікації. Поширення міжнародних контактів у військовій сфері вимагають від військових високого рівня володіння іноземною мовою. Викладене свідчить про необхідність створення зручних у користуванні сучасних двомовних словників, які б були поліфункціональними, тобто слугували і перекладачеві, і тому, хто вивчає іноземну мову. Але в науковій літературі ще не обґрунтовані теоретичні засади розробки таких словників, поки немає двомовних словників військових термінів, у яких були б ураховані надбання сучасної лексикографічної теорії¹.

¹ Landau S.I. Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography. N.Y., 1989. 324 p.

Мета дослідження – обґрунтувати теоретичні засади дослідження текстів галузевого перекладу і, спираючись на них, виявити особливості перекладу текстів військово-авіаційної галузі.

1. Модель дослідження настановчих військових текстів в аспекті перекладу

Переклад – це адекватна і повноцінна передача думок, висловлених на одній мові, засобами іншої мови. Адекватний і повноцінний переклад обумовлює правильну, точну і повну передачу особливостей і змісту оригіналу і його мовної форми з урахуванням всіх особливостей його структури, стилю, лексики і граматики, у сполученні з бездоганною правильністю мови, на який робиться переклад.

З погляду функціональної і комунікативної спрямованості прийнято розрізняти три види перекладу: художній, суспільно-політичний і спеціальний.

Військовий переклад являє собою один з видів спеціального перекладу з яскраво вираженою військовою комунікативною функцією. Відмітною рисою військового перекладу є велика термінологічність і гранично точний, чіткий виклад матеріалу при відносній відсутності образно-емоційних виразних засобів.

Основні принципи, способи, прийоми і методи перекладу взагалі і спеціального перекладу систематичного викладає у своєму посібнику В.І. Карабан²: при перекладі сталих необразних фраз (тобто таких, що не містять певного експресивного образу) звичайно використовують існуючі в мові перекладу відповідники; кліше перекладається переважно сталими словосполученнями; образні фразеологізми, що живаються в англійській науковій літературі, перекладаються:

1) ідентичною або подібною структурою, лексичним складом, стилістичними характеристиками, зазначенням та образністю;

2) відносним еквівалентом, що дуже подібний до англійського фразеологізму за значенням та стилістичними характеристиками, але відмінний за лексичним складом, образністю або граматичними ознаками;

3) варіантним відповідником, коли з кількох синонімічних фразеологічних одиниць вибирається одна – та, що найадекватніша в даному випадку;

4) калькою, коли англійський фразеологізм перекладається послівно;

² Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 2 (Термінологічні та жанрові стилістичні труднощі). Вінниця: Нова книга, 2001. 324 с.

5) описово, коли передається значення англійського фразеологізму без збереження образності.

При перекладі термінів можуть використовуватись різні перекладацькі засоби. Вибір того чи іншого засобу обумовлений цілим рядом факторів, таких, як: ситуативний (екстралінгвістичний) та мовний контекст, наявність чи відсутність варіантних відповідників, лінгвістична традиція, вимоги стилю і т.ін.

Основні принципи, способи, прийоми і методи перекладу взагалі і спеціального перекладу зокрема характерні і для військового перекладу. Однак через іншу комунікативно-функціональну спрямованість цей вид перекладу має специфічні риси, пов'язані з особливостями стилю, лексики і граматики мови американських та англійських військових матеріалів.

До військових матеріалів у широкому розумінні цього слова, з якими доводиться мати справу перекладачеві, зазвичай відносять військово-художні матеріали, військово-публіцистичні та військово-політичні матеріали, військово-наукові та військово-технічні матеріали й акти військового управління (різні військові документи). До власне військових матеріалів прийнято відносити всі науково-технічні матеріали й акти управління, пов'язані з життям та діяльністю військ і військових установ збройних сил. Військово-художня література, військова публіцистика й військово-політичні матеріали є військовими лише за своєю цілеспрямованістю та тематикою, і в основному мають усі риси, що властиві документам.

Аналізуючи особливості військово-художніх матеріалів і матеріалів військово-публіцистичної і політичної спрямованості англійською мовою, насамперед варто звернути увагу на те що, усі військові матеріали відрізняються від будь яких інших насиченістю спеціальною військовою лексикою, широким використанням військової і науково-технічної термінології, наявністю визначної кількості змінно-стійких та стійких словосполучень, притаманних тільки військовим колам спілкування, великою кількістю військової номенклатури та спеціальних скорочень і умовних позначок, що використовуються лише у військових матеріалах, а з точки зору синтаксису – широким використанням еліптичних (особливо у військовій документації) і клішированих конструкцій, бідністю числівних дієслівних форм, прагненням до стиснутої форми висловлювання, використанням всередині одного речення численних паралельних конструкцій, що виражаються інформативними та прикметниковими зворотами. Усе це пов'язано з деяким функціональним навантаженням, що відрізняє військове коло спілкування: стислість, визначеність і конкретність

формувань, чіткість і якість висловлювань, що забезпечує логічну послідовність переказу, стрункність побудови, чітке відмежування однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

Основні принципи, способи, прийоми і методи перекладу взагалі і спеціального перекладу зокрема характерні і для військового перекладу. Однак через іншу комунікативно-функціональну спрямованість стилю, лексики і граматики мови американських військових матеріалів.

У військовому перекладі дуже важливе значення має визначеність перекладу, тому що переведений матеріал може бути основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій і т. ін. Тому адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але й ретельну, точну передачу його структурної форми, порядку слідування частин і розміщення матеріалу, послідовності викладу і ряд інших факторів, що можуть здаватися не потрібними. Наприклад, у бойових документах порядок проходження пунктів і підпунктів, їхня нумерація (арабськими цифрами і буквами латинського алфавіту), точність передачі дат і часу, координат, географічних назв, нумерації і найменування частин, підрозділів та інші дані.

Розглянемо стилістичні особливості перекладу військових матеріалів на прикладі американського військового документу.

Однією з важливих проблем досягнення адекватності перекладу є передача стилю оригіналу. Стилiстичний аспект перекладу полягає в вірному підборі лексико-граматичних засобів відповідно до загальної функціонально-комунікативної спрямованості оригіналу і з урахуванням існуючих літературних норм мови, на яку робиться переклад.

Стиль військових матеріалів не є однорідним. В американських військових матеріалах та документах існують дві тенденції подання матеріалу: або сухою офіційно-канцелярською мовою з використанням громіздких, найчастіше архаїчних зворотів і конструкцій, або простою, розмовною, часом фамільярною мовою.

Остання тенденція зустрічається в основному у військових і військово-технічних матеріалах, розрахованих на рядовий і унтер-офіцерський термінової служби. Ця тенденція пов'язана в першу чергу з низьким рівнем загальної і технічної підготовки призовників і, як слідство. З прагненням зробити нудні офіційні статутні матеріали і «важкі» технічні настанови більш популярними і доступними для основної маси військовослужбовців. Через це багато американських військових матеріалів мають велику кількість пояснювальних ілюстрацій, таблиць, схем, діаграм, що допомагають як можна ширше довести до читача суть питання, що викладається.

В усіх випадках перекладач повинен прагнути передати матеріал оригіналу. Використовуючи український військовий стиль подання відповідних матеріалів, нейтралізуючи українською мовою наявні в оригіналі для українських військових матеріалів. Стиль переказу українською мовою повинен відповідати нормам української військової мови, прийнятим для відповідного виду матеріалів. Аналізуючи стилістичні особливості звернуто увагу на тек, що стиль військових матеріалів не є однорідним. В американських військових документах існують дві тенденції подання матеріалу: або сухою офіційно-канцелярською мовою з використанням громіздких, найчастіше архаїчних зворотів і конструкцій, або простою, розмовною, часом фамільярною мовою.

Американську військову лексику прийнято розділяти на три основні групи: військову термінологію, що означає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, засобами ведення збройної боротьби і т. ін.; військово-технічну термінологію, що вміщує науково-технічні терміни та емоційно-забарвлену військову лексику (сленг), представлену словами і сполученнями, що часто вживаються, здебільшого, в усній розмовній мові американських військовослужбовців, і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Вірний переклад військових документів та матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, тому що велику частину військової лексики займають військові і військово-технічні терміни, які несуть максимальне смислове навантаження.

Вміст сучасної американської військової і військово-технічної термінології не є постійним. Він безупинно змінюється за рахунок випадання ряду слів, зміни значень, безперервного поповнення новими термінами наприклад, у зв'язку з реорганізацією видів збройних сил, появою і розробкою нових зразків озброєння і бойової техніки, розробкою нових методів ведення війни і т. ін.

Утворення військових термінів відбувається звичайними, притаманними англійській мові засобами словотвору: (*rocketeer, analyst, rotary*), словоскладання (*warhead, countdown, target-seeking, hard-fought, nuclearpowered*), конверсію (*to mortar, to officer*), аббревіацію (*copter, cliute, radar, FEBA, ROAD*); лексико-семантичними, які означають перенос значення (*Diesel* – прізвище винахідника і назва типу двигуна внутрішнього згорання, *Bren* – прізвище винахідника і найменування виду стрілецької зброї – ручний кулемет, *Pentagon* – назва будинку міністерства оборони США, міністерство оборони США, американська вояччина), зміну значення (*acquisition* означало тільки *придбання*, а тепер означає *виявлення і викриття цілей*), розширення значення (*to land* означало *висаджуватися на берег, приземлятися*, а тепер – *здійснювати*

посадку на будь-яку поверхню, включаючи воду і небесне тіло), звуження значення (*cruiser* раніш означало *будь-який корабель, що знаходиться в плаванні, а зараз – крейсер*); шляхом запозичення як і інших галузей науки і техніка (*pin, strut*), так і з інших мов (*bunker, to strafe, Blitzkrieg* – з німецької мови, *aide de camp* – із французької мови, *mechanized rifle division, inhabited point* – кальки з української мови і т. ін.).

Поряд з однозначними термінами, що мають точні і чіткі семантичні границі, зустрічаються і багатозначні терміни. Наприклад, термін *security* означає *охорону, забезпечення, бойове забезпечення, забезпеченість, безпеку, засекреченість, контррозвідку*; термін *armor* *броя, бронетанкові війська, танки*, термін *unit* і *command* мають до десяти і більше значень. Тому багатозначність навіть однокомпонентних термінів ускладнює їхнє правильне розуміння і переклад, адекватність якого цілком залежить від контексту та ситуації.

З точки зору важкості розуміння і перекладу військові терміни можна розділити на три групи.

1. Терміни, що означають реалії іноземної дійсності, ідентичні реаліям нашої дійсності, наприклад: *field hospital* – польовий шпиталь, *chief of staff* – начальник штабу, *recoil brake* – гальмо відкату.

Розуміння і переклад термінів цієї групи на складають особливих труднощів. Можливі наступні випадки перекладу:

а) як еквівалент використовується український термін, форма якого пов'язана з формою англійського терміна (так звані, інтернаціональні терміни), наприклад: *army* – армія, *division* – дивізія, *general* – генерал.

б) як еквівалент використовується український термін, форма якого не пов'язана з формою англійського терміна, наприклад: *rifle* – гвинтівка, *company* – рота.

в) багатокомпонентний англійський термін, що складається з декількох слів, перекладається українським терміном, компоненти якого збігаються за формою і значенням з відповідними компонентами англійського терміна, наприклад: *antitank artillery* – протитанкова артилерія, *recoil brake* – гальмо відкату.

г) загальне значення багатокомпонентного англійського терміну цілком збігається зі значенням аналогічного українського терміну, але окремі його компоненти відрізняються від компонентів українського еквівалента, наприклад: *field equipment* – похідне спорядження, *flame thrower* – вогнетет, *mine detector* – міношукач.

2. В українській дійсності також існують терміни, що мають загальноукраїнські термінологічні еквіваленти, наприклад: *Air National Guard* – національна гвардія ВПС, *Territorial Army* – територіальна армія, *headquarters and headquarters company* – штаб та штабна рота.

Адекватний переклад таких термінів досягається шляхом підбора відповідних українських аналогів і шляхом адекватної заміни, наприклад: *delaying resistance* – маневрена оборона, *fire base* – вогнева група, *classified information* – секретні зведення, *articles of war* – положення про військово-судове діловодство і дисциплінарні стягнення.

Велике значення при перекладі термінів цієї групи здобуває контекст, що дозволяє вивести загальне значення терміна зі значень його компонентів.

3. Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, відсутні в українській дійсності і не мають загальноприйнятих українських термінологічних еквівалентів, наприклад: *alert hangar* – ангар вильоту за тривоною.

Переклад цих термінів являє найбільші труднощі, оскільки вірний переклад не може бути зроблений без ретельного, часом навіть етимологічного аналізу його компонентів. Звичайно переклад цієї групи термінів досягається за допомогою:

а) опису значення англійського терміна, наприклад: *attack problem* – тактична задача щодо ведення наступального бою, *field study* – вивчення досвіду військ, *ground time* – час перебування літака на старті;

б) дослівного перекладу, наприклад: *general staff* – загальний штаб, *first lieutenant* – перший лейтенант, *tactical air command* – тактичне повітряне командування;

в) часткової або повної транслітерації, наприклад: *master sergeant* – майстер-сержант;

г) транслітерації і дослівного перекладу, наприклад: *chief master sergeant* – головний майстер-сержант, *Texas tower* – техаська вежа;

д) транскрибування, наприклад: *ensign* – енсин, *captain* – кептен, *commander* – командер.

Необхідно відзначити, що основа помилка при перекладі подібних термінів складається, у тому, що перекладачі іноді прагнуть знайти буквальну відповідність іноземному термінові в українських статутах. Такий підхід є не зовсім правильним, тому що, по-перше стирається специфіка реалій іноземної армії, а по-друге, може виникнути помилка в зв'язку з тим, що ці терміни можуть виражати поняття, характерні тільки для іноземних армій, і тому не відповідати реаліям, прийнятим в українській армії. Так, наприклад, існуючий переклад американського терміна *noncommissioned officers* – сержантський і офіцерський склад, на нашу думку, не можна визнавати зовсім вдалим, тому що явно губиться специфічний характер і соціальний зміст цього поняття. У даному випадку варто було б використовувати існуючий у старій українській армії термін *унтер-офіцери* що, до речі, використовується

у військовому перекладі з німецької французької й інших мов для передачі відповідних реалій.

Іншого роду помилки виникають у результаті невірною віднесення терміна до однієї з уже зазначених груп або виборі неадекватного способу перекладу. Наприклад, термін *warrant officer* передається шляхом транскрибування і перекладу. Однак при відповідному знанні функцій цього складу військовослужбовців замість укоріненого терміну можна було б дати термінологічний еквівалент *фельдфебель* (для армії ВПС) і *кондуктор* (для ВМС), тим більше що англо-німецький словник дає німецький еквівалент *Porterereunteroffizier, Deckoffizier*, що завжди перекладаються на українську мову як *фельдфебель (кондуктор)*. Звідси впливає ще одне правило: для уточнення варіанту перекладу іноді корисно з'ясувати, як даний термін перекладається на інші мови.

Іншим прикладом може служити і переклад терміна *armored cavalry*, що спочатку в нашій пресі перекладався дослівно *броне-кавалерійський*. Такий переклад можна пояснити лише непрофесійним і недотепним підходом перекладача до вибору адекватного способу перекладу. Перекладач пішов по шляху найменшого опору, давши дослівний переклад. При гарному знанні військових статутів та документів армії США, можна побачити, що термін *cavalry* означає *розвідувальний*, котрий правильно відбиває смисл і зміст терміна *armored cavalry*.

Ще однією помилкою перекладача є переклад за співзвуччям, коли англійський термін або його компоненти за своїм звучанням аналогічні українському термінові, але мають інше значення. Наприклад: термін *general staff* варто переводити як *загальний штаб* або *загальна частина штабу*, але не як *генеральний штаб*, тому що поняття *генеральний штаб* нічого загального не має з поняттям *general staff*. Термін *military academy* правильно переводиться як *військове училище*, а не *військова академія*, термін *ammunition* – *боєприпаси*, а не *амуніція*, спорядження.

При перекладі варто також завжди враховувати реальне значення терміна в конкретних обставинах, у конкретному контексті. Наприклад, термін *battalion* означає *батальйон* у піхоті, але *дивізіон* в артилерії, термін *section* у збройних силах США означає *секція* в підрозділах важкої зброї піхоти, *знаряддя* в артилерії, а в збройних силах Великобританії *відділення* в піхоті, *взвод* в артилерії.

Варто також враховувати можливе порушення значення терміна при використанні множини. Наприклад, *defense* означає *оборона*, а *defenses* – *оборонні спорудження*; *store* – *запас, склад, магазин*, а *stores* – *майно, вантажі, матеріальні засоби*.

Таким чином, правильне розуміння і переклад термінів залежать не тільки від гарного знання мови, але також і від знання реалій іноземної,

української і навіть старої української армій, їхньої історії, організації, озброєння і бойової техніки, засобів ведення озброєної боротьби і т. ін.

Терміни – один із розрядів спеціальної лексики, яка називається професійно-термінологічною. До цього розряду належать слова, які вживаються в спеціальних галузях людської діяльності: науці, техніці, культурі, спорту і т. ін. Питання про класифікацію спеціальної викликає розбіжності у вчених, у зв'язку з чим у різних посібниках представлені різні класифікації.

Виділяються два розряди спеціальної лексики – терміни і професіоналізми. Терміни – це офіційні, загальноприйняті в колі фахівців слова, що позначають поняття певної науки чи іншої сфери діяльності, наприклад: *валентність* (хім.), *нейтрини*, *laser*, *radar* (фіз.), *підмет*, *phoneme*, *affix* (мовозн.), *аспірин* (мед).

Термінологія – один із найбільш рухливих шарів лексичного рівня. Більшість нових слів, що з'являються в мові, належать саме до термінологічної лексики. Серед термінів є такі, котрі відомі вузькому колу фахівців, і такі, котрі ввійшли до загальнонародної мови. У зв'язку з цим виділяється дві групи термінів: вузькоспеціальні і загальнозрозумілі. Вузькоспеціальні терміни відомі тільки фахівцям, наприклад, *ентропія* (функція стану речовини – техн.), *дисипація* (розсіювання, погіршення якості енергії – техн.), *ціанокобаламін* (вітамін B_{12} – мед.), *гідрогенізація* (реакція приєднання водню до речовини – хім.) і т. ін. Загальнозрозумілі терміни відомі всім носіям мови, наприклад: *аспірин*, *аскорбінова кислота*, *вал* і т. ін. Загальнозрозумілі терміни займають перехідну зону між спеціальною лексикою і загальнонародною. Загальнозрозумілі терміни відбиті в тлумачних словниках, вузькоспеціальні – у термінологічних і енциклопедичних.

Професіоналізми – це розмовні терміни, неофіційні, але загальноприйняті фахівцями певної галузі спеціальні слова. Професіоналізм можна назвати напівофіційним словом, поширеним у розмовній мові людей певної професії, наприклад: *відстріл* (полювання зі спеціальною метою), *передовиця* (перша стаття, поміщена в газеті на першій сторінці), *висячий рядок*. У науці терміни і професіоналізми можуть співіснувати, тобто для позначення якого-небудь поняття може функціонувати термін і професіоналізм. В інших галузях діяльності людини можуть функціонувати тільки професіоналізми (наприклад, професійна мова рибалок, типографських працівників, мисливців, столярів і т. ін.). У семантиці професіоналізмів, на відміну від термінів, часто представлені конотативні семи: *квартирка* (газетн.), *шапка* (газетн.). Терміни фіксуються в словниках з позначкою *спец.*, професіоналізми, як правило, у словниках не фіксуються. Приклади

англійських професіоналізмів: *identikit (photo robot)*, *smash-up (accident)*, *STD (sexually transmitted disease)*, *a big C (cancer)*.

Якщо розглядати викладені положення під кутом зору укладання двомовного термінологічного словника, то слід сформулювати цілу низку питань, які потребують чіткого визначення. Це передусім питання про відбір одиниць для опису й перекладу, яке має бути висвітленим у декількох аспектах: у аспекті ступеня сучасності терміну, ступеня його поширеності й частотності, відмежування від професіоналізмів тощо. Підкреслимо, що для перекладача суттєвим є й питання про подачу у словниках професіоналізмів, оскільки вони є фактом мовлення і мають бути зрозумілими при міжкультурній комунікації.

З урахуванням викладеного подамо етапи лінгвістичного аналізу при підготовці двомовного словника військових термінів:

1. Аналіз концепту «Військова сфера» в англійській та українській картинах світу та виявлення понять, які збігаються повністю, збігаються частково та не збігаються.

2. Виявлення особливостей класифікації мовних одиниць, які відтворюють названий концепт, в обох мовах.

3. Аналіз семантики термінів, виявлення таких, які є інтернаціональними, спільними для двох мов, відмінними.

4. Вибір способів подачі термінів, які збігаються повністю або частково.

5. Вибір способів подачі термінів, які не збігаються.

6. Уточнення способів подачі термінів у двомовних термінологічних словниках різних типів – довідникових і навчальних, алфавітних і ідеографічних.

2. Специфіка перекладу керівництва для військових (на матеріалі «Керівництва для військово-повітряних сил США»)

Військову лексику в англійській мові розподіляють на такі групи:

1. Військова термінологія яка поділяється:

а) на термінологію офіційну (статутні терміни);

б) на термінологію нестатутну, яку використовують в усній мові військовослужбовці.

2. Емоційні елементи військової лексики, які в більшій мірі є стилістичними синонімами існуючих військових термінів (наприклад, *infantryman – піхотинець*).

Більшість слів, які належать до однієї групи військової лексики, можуть втрачати, окремі свої властивості і навпаки, отримувати властивості характерні іншій групі. Більшість нових термінів з'явилися у зв'язку з реорганізацією з'єднань сухопутних військ і органів вищого

управління *strike command* – ударне командування, *field army support command* – командування тилу, *division base* – загальні організаційні елементи дивізії, дивізійна база.

З'явилися також нові терміни пов'язані зі зміною деяких принципових положень (доктрин) в тактиці і в оперативному мистецтві (*area defense* – оборона району, позиційна оборона; *forward edge of the battle area* – передній край району оборони).

Необхідно мати на увазі значні відмінності в англійській військовій лексиці, які використовуються в США і Великобританії. Це пояснюється перш за все деякими специфічними особливостями організації, озброєння техніки Збройних сил цих країн, а також певними відмінностями між англійським та американським варіантами сучасної англійської мови. Незважаючи на поширення уніфікації англійської військової термінології (особливо в сфері тактики і оперативного мистецтва), яка проводиться в рамках НАТО, має місце низка розбіжностей у термінології. Наприклад, поняття «з'єднання» або «об'єднання» в США визначається завдяки терміну – *large unit*, у Великобританії – *formation*. Один і той самий термін може мати в США і Великобританії різні значення. Наприклад, *general staff* в США означає «загальну частину штаба», в Великобританії «оперативно розвідувальна частина штаба». Помітні відмінності у військових званнях і особливо в термінології по організації: «міністр оборони» в США позначається *Secretary of Defense*, у Великобританії – *Defense Minister*. Цілий ряд термінів використовується тільки в США, наприклад, *Chief of Staff* – начальник штаба; або тільки у Великобританії, наприклад, *commandos* – десантна – диверсійна частина командос.

Існує велика кількість груп інтернаціональних військових термінів, які зустрічаються в англійській та українській мовах (*division, general, lieutenant, major*). Але потрібно мати на увазі, що такі терміни в англійській мові, можуть мати інше або дещо модифіковане значення у порівнянні з українською мовою. Наприклад, *ammunition* – боєприпаси, а не амуніція, спорядження, *diversion* – відволікаючий удар, а не диверсія; *disposition* – бойовий порядок, а не диспозиція, *bomb* – не тільки бомба, але і мінометна міна, *battalion* не тільки батальйон, але і дивізіон, *strategic* не тільки стратегічний, але і оперативно-стратегічний, оперативний.

Під час роботи з військовими матеріалами, всі англійські одиниці на позначення ваги, об'єму, довготи, а також калібру зброї обов'язково перекладається в метричні, за винятком, дюйми, фунти і милі в військово-морських текстах (табл. 1).

Таблиця перерахунку основних калібрів зброї

30in = 7,62мм	2.36in = 60,0 мм
33in = 7,69мм	3.5in = 88,9 мм
45in = 11,43мм	4.2in = 106,7мм
50in = 12,7мм	8in = 203,2 мм

Основні тактико-технічні терміни зброї

черга	burst
дальність	range
темп стрільби	cyclic rate
кількість пострілів/хв	rounds per minute (rpm)
бойова швидкострільність	effective rate of fire
кількість патронів	number of rounds
початкова швидкість	muzzle velocity

Складові (елементи) зброї

спусковий кріючок	trigger
рамка (пістолета)	receiver
ствол	barrel
рукоятка	handle
магазин	magazine
спусковий механізм	trigger assembly
кожух затвора (пістолет)	slide
ложа (гвинтівка)	stock
ствольна накладка	hand guard
затвор	bolt
ремінь	sling
мушка	front sight

Вид ручних гранат

освітлюючі	illuminating grenade
осколочна	fragmentation grenade
спеціальна	chemical grenade
наступаюча	offensive grenade

Служби

Фінансова	finance
Квартирно мейстерська	quartermaster
Військово медична	medical
Ветеринарна	veterinary
Артилерійсько-технічна	ordnance
Генерал-ад'ютантська	adjutant general

Значення військових команд в англійській та українській мовах не завжди повністю співпадають. Наприклад, команда Attention! значно ширше української команди Струнко! і не потребує попередніх команд – «Взвод», «Встати», «Рівняйсь» та ін. Під час перекладу допускають помилки, переводячи українську команду «Встати», «Струнко», двома словами «Stand», «Shun». В даному випадку при подачі цієї команди потрібно використовувати одне слово «Attention», яке буквально означає встати (прийняти стійку струнко з будь-якого положення). Крім цього команда «Stand» і тим паче «Stand up», в американських і британських статутах не зареєстровано, а команда «Shun», не існує, так як «Shun» це фонетичне скорочення форми команди «Attention» (табл. 2).

Таблиця 2

Команди і розпорядження

Увага, Струнко	Attention
Вільно	Stand ease, At ease
Вільно (у вартовому приміщенні)	Carry on
За зброю	To arms
Вище ногу	Pick up the step
Стояти струнко	Stand to attention
Тут (під час переклику)	Here
До бою	Bear for action
До ноги	Order arms
Короткий крок	Step short
Кругом (на місці)	About turn, About face
Ліве плече вперед	Left wheel
Кроком Руш	Forward march
Ліворуч (праворуч на місці)	Left (right turn)
Рівняння ліворуч (на місці)	Left dress
На місці Кроком Руш	Mark time, march
Відбій (в кінці дня військова команда)	Light out
Відбій (під час тривоги)	All clear
Підйом (під час підйому о/с)	Reveille
Пів -оберту Ліворуч	Left oblique
По машинам	Mount up
Рівняння ліворуч (під час руху)	Eyes left
Рівняйсь	Right dress
Слава!	Hurrah
Струнко, рівняння на середину	Ready front
Зімкнись	Close ranks
Шикуйсь (розійдись)	Fall in (out)

Заправитись	Rest
Розійдись	Dismissed
Бігом Руш	Double time march
Кругом Руш (під час руху)	To the rear march
Направо (ліворуч, під час руху)	Right (left) face

Лексика на позначення команд розподіляються на такі групи:

1. Команди які збігаються за змістом і компонентним складом словарного вираження, наприклад – *Here, Step short*;

2. Команди які збігаються за змістом, але відрізняються за словарним вираженням. Більшість команд належить до 2-ї групи і саме вони становлять труднощі при перекладі іншомовної комунікації. Наведемо перелік цих команд:

To arms, Bear for action, Order arms, Left wheel, Mark time, March, Ready front та інші.

При перекладі військових звань, потрібно пам'ятати загальні принципи перекладу термінів:

– дослівний переклад, наприклад: *general staff* – загальний штаб, *first lieutenant* – перший лейтенант;

– часткова чи повна транслітерація, наприклад: *master sergeant* – майстер-сержант;

– транслітерація і дослівний переклад, наприклад: *chief master sergeant* – головний майстер-сержант;

– транскрипція, наприклад: *captain* – капітан, *commander* – командир;

– транскрибування і переклад, наприклад: *warrant officer* – уорент-офіцер.

При наявності збігу військових термінів іноземних збройних силах і українських у перекладі використовують український термін. Наприклад, *major* – майор, *lieutenant general* – генерал-лейтенант. Але потрібно враховувати і випадки традиційного перекладу. Так, термін *warrant officer* в українських Збройних силах і ВМС вважається подібним до категорії – прапорщик, мічман, у даному разі для перекладу слід використовувати традиційно встановлений термін уорент-офіцер, щоб уникнути міжмовних синонімів, а також відтворити соціальні відмінності цих категорій. Необхідно пам'ятати, що головна помилка при перекладі військових звань, полягає в тому, що перекладачі інколи намагаються знайти буквальні відповідники іноземному терміну у військовій діяльності, але в більшості випадків неможливо чітко встановити повне

спів падання військових звань, тому потрібно адекватно репрезентувати термін. Так наприклад, наруканні знаки розпізнавання (шеvronи) *commodore* відповідають капітану 1-го рангу, але звання *commodore* за таблицею про ранги, співпадає званням *brigadier general* – бригадний генерал. Ось чому не можна перекладати як капітан 1-го рангу. У той же час капітан *1-go рангу*, не можна перекладати як звання *commodore* і як звання *captain*, бо українські звання капітан 1, 2, 3 рангів повністю не відповідають званням *captain*, *commander*, *lieutenant-commander*, тому перекладаються як *captain 1st rank*, *captain 2d rank*, *captain 3d rank*. Аналогічно *старший лейтенант* це не *1st lieutenant*, а *senior lieutenant* і навпаки, *1st lieutenant* перекладається дослівно перший лейтенант.

У кожному з основних видів збройних сил існує своя власна система звань. Система звань у Збройних силах США має ряд особливостей. Насамперед, це розвинена категорія сержантського складу. Ця категорія має шість звань. *Command sergeant major* і *Sergeant major of the Army* є скоріше посадами, ніж званнями. Ці сержанти є начальниками всіх сержантів й одночасно їхніми представниками у вищому керівництві збройних сил, захисниками інтересів всіх підпорядкованих сержантів. У вільному перекладі аналізоване звання звучить так – *головний сержант*. Головний сержант командування є по одному в кожному роді військ й у кожному великому військовому об'єднанні (армія, корпус і т. ін.).

Для офіцерів і генералів в Збройних силах США існує своєрідна система подвійних звань. Кожний з них має два звання – постійне й тимчасове. Постійне звання, не відповідає званню в українській армії. Тимчасове звання обов'язково відповідає займаній посаді.

Наприклад, у Збройних силах США і України звання *капітан* відповідає посаді командира роти. При призначенні в Збройних силах України на посаду командира роти лейтенанта, він так і буде ходити у званні лейтенанта, поки за вислугою років йому не підійде час одержувати звання старшого лейтенанта, потім капітана. У США ж при призначенні другого лейтенанта на посаду командира роти йому відразу ж буде привласнене тимчасове звання капітан, а його постійне звання так і буде – другий лейтенант. За вислугою років він одержить звання перший лейтенант, потім капітан. Поки тимчасове і постійне звання не збіжаться.

Вище постійне звання в Збройних силах США – *Major-general*. Усі інші генеральські звання тимчасові, тобто генерал займає відповідну посаду. Звання *General of the Army* привласнюється тільки під час війни (табл. 3).

Співставлення військових звань Збройних сил України і США

Enlisted – Рядові Non-Commissioned officers – Сержанти
Warrant officers – Офіцери (прапорщики)
Company grade officers – Офіцери ротного рангу старший лейтенант, капітан
Field grade officers – Старші офіцери (майор, підполковник)
General officers – Вищі офіцери (генерали)

Військові звання у збройних силах США

Fleet Admiral адмірал флоту – Navy
General генерал – Army, Air Force, Marine Corps
Admiral адмірал – Navy
Lieutenant General генерал-лейтенант – Army, Air Force, Marine Corps
Vice-Admiral віце-адмірал – Navy
Major General генерал-майор – Army, Air Force
Rear Admiral контр-адмірал – Navy
Major General генерал-майор – Marine Corps
Brigadier General бригадний генерал – Army, Air Force, Marine Corps
Commodore комодор – Navy
Colonel полковник – Army, Air Force, Marine Corps
Captain капітан – Navy
Lieutenant Colonel підполковник – Army, Air Force, Marine Corps
Commander командер – Navy
Major майор – Army, Air Force, Marine Corps
Lieutenant Commander лейтенант-командер
Captain капітан – Army, Air Force, Marine Corps
Lieutenant лейтенант – Navy
First Lieutenant перший лейтенант – Army, Air Force, Marine Corps
Lieutenant Junior Grade молодший лейтенант флоту – Navy
Second Lieutenant другий лейтенант – Army, Air Force, Marine Corps
Ensign енсін – Navy
Chief Warrant Officer старший уоррент-офіцер – Army, Air Force, Marine Corps, Navy
Warrant Officer уоррент-офіцер – Army, Air Force, Marine Corps, Navy

Сержанський та рядовий склад

Sergeant Major сержант-майор – Army
Chief Master Sergeant головний майстер-сержант – Air Force
Master Chief Petty Officer майстер-головний старшина – Navy

Sergeant Major сержант-майор – Marine Corps
Master Sergeant майстер-сержант – Army
Senior Master Sergeant старший майстер-сержант – Air Force
Senior Chief Petty Officer перший головний старшина – Navy
Master Gunnery Sergeant майстер-комендор-сержант – Marine Corps
First Sergeant перший сержант – Army
Master Sergeant майстер-сержант – Air Force
Chief Petty Officer головний старшина – Navy
Master Sergeant майстер-сержант – Marine Corps
Sergeant 1st Class сержант першого класу – Army
Technical Sergeant технік-сержант – Air Force
Petty Officer 1st Class старшина першого класу – Navy
First Sergeant перший сержант – Marine Corps
Staff Sergeant штаб-сержант – Army, Air Force
Petty Officer 2nd Class старшина іншого класу – Navy
Gunnery Sergeant комендор-сержант – Marine Corps
Sergeant сержант – Army
Airman 1st Class Рядовий авіації першого класу – Air Force
Petty Officer 3rd Class старшина третього класу – Navy
Staff Sergeant штаб-сержант – Marine Corps
Corporal капрал – Army
Airman 2nd Class Рядовий авіації іншого класу – Air Force
Seaman матрос – Navy
Sergeant сержант – Marine Corps
Private 1st Class рядовий першого класу – Army
Airman 3rd Class Рядовий авіації третього класу – Air Force
Seaman Apprentice молодший матрос – Navy
Corporal капрал – Marine Corps
Private рядовий – Army
Airman Basic Рядовий-рекрут авіації – Air Force
Seaman Recruit матрос-рекрут – Navy
Lance Corporal молодший капрал – Marine Corps

Слід взяти до уваги, що військовослужбовець, який посідає відповідну посаду, не може одержати звання вище відповідного. Але нижче мати може. Так, командир дивізії не може одержати звання генерал-лейтенант, але командиром дивізії може бути полковник. Зазвичай полковника ставлять на посаду командира дивізії, а коли переконуються, що він справляється з посадою, то привласнюють

звання генерал-майор. Варто також мати на увазі, що за певних умов (нечисленність частини, незначність виконуваних завдань) для тієї або іншої посади відповідне звання може встановлюватися вище або нижче звичайного. Наприклад, для посади командира роти встановлене звання капітан, але якщо рота навчальна, то командир роти може бути майор; посада командира дивізії генеральська, але якщо дивізія скороченого складу, посада полковник.

Чітка відповідність звання й посади встановлена тільки в армії США. Там одночасно з призначенням на посаду присвоюється тимчасово й відповідне звання. Наприклад, сержанта в бойовій обстановці призначили командиром роти і відразу ж йому присвоюється тимчасове звання капітан, а коли його повернуть на колишню посаду, то він знову стає сержантом.

Крім команд і звань до військової лексики належать слова і словосполучення, які позначають військові поняття, тобто поняття, які пов'язані з Збройними силами. До них належать:

- науково-технічні терміни, які використовуються у зв'язку з військовою сферою діяльності (наприклад, *track* – гусениця танка, або іншої машини на гусеничному ходу);

- слова і словосполучення, які позначають не військові поняття, але використовуються у військовій сфері, (наприклад, *behavior report* – лист військовослужбовця додому, *side arms* – столові прибори), а також деякі різноманітні жаргони.

Військова термінологія відображає концепт «Збройні сили», який містить фрейми: «Озброєння», «Роди військ», «Військові угруповання», «Команди». Перш ніж подавати опис відповідних лексичних одиниць, зупинимось на інформації, що становить когнітивну основу відповідних фрагментів мовної картини світу, тобто розглянемо питання про специфіку основних видів Збройних сил.

Збройні Сили України та США

Збройні Сили (ЗС) України та США – військове формування держави, що призначене для оборони, захисту її суверенітету і територіальної цілісності при нападі ззовні. В Україні існує чотири види Збройних Сил: Сухопутні війська, Війська Протиповітряної оборони, Військово Повітряні сили, Військово Морські сили. В США існують такі види Збройних сил: Сухопутних військ, Військово-Повітряні сили, Військово-Морських сил, корпуси морської піхоти, берегової охорони і частин резерву.

Основні функції Збройних Сил в Україні та США збігаються:

- стримування та запобігання воєнних конфліктів;

- недопущення або припинення можливих провокацій та посягань на суверенітет держави;
- запобігання іноземного втручання в разі виникнення внутрішніх конфліктів, їх локалізація;
- виконання міжнародних зобов'язань щодо підтримання миру і міжнародної безпеки;
- відбиття збройної агресії у випадку виникнення війни;
- нанесення поразки військам агресора та позбавлення його можливостей вести війну;
- створення умов для припинення воєнних дій на як можливій ранній стадії і укладення миру за умов, які відповідають інтересам держави. Збройні Сили можуть залучатися до здійснення заходів правового режиму воєнного і надзвичайного стану, посилення охорони державного кордону і виключної (морської) економічної зони, ліквідація надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, надання військової допомоги іншим державам, а також брати участь у міжнародному військовому співробітництві та міжнародних миротворчих операціях на підставі міжнародних договорів України та в порядку в умовах, визначених законодавством України.

Військово Повітряні Сили (ВПС) – вид ЗС, призначений для самостійних і сумісних з іншими видами ЗС для розгрому авіаційних, сухопутних і морських угруповань противника. До родів сил ВПС належать бомбардувальна, винищувальна, штурмова, розвідувальна, транспортна авіація.

Сухопутні Війська (СВ) – вид ЗС, призначений для ведення бойових дій переважно на суші. СВ є найбільш численним, різноманітним за зброєю і способами бойових дій. Вони виконують завдання щодо прикриття державного кордону, відбиття зовнішньої збройної агресії, оборони території (районів, рубежів), розгрому угруповань військ противника, ведення територіальної оборони. Родами військ СВ є механізовані, танкові, аеромобільні війська, ракетні війська і артилерія, армійська авіація, війська протиповітряної оборони. До спеціальних військ СВ належать розвідувальні, спеціального призначення, інженерні, радіаційного, хімічного та біологічного захисту, зв'язку, радіоелектронної боротьби, топографічні, гідрометеорологічні, технічного, тилового, медичного забезпечення. За мирного часу військові частини і підрозділи СВ складають основи формувань ЗС для участі у миротворчих операціях у складі міжнародних миротворчих сил.

Військово Морські Сили (ВМС) – вид ЗС, призначений для захисту воєнно-морських баз та морської комунікації, нанесення ударів по військово-морських угрупованнях противника, ведення протидесантної

оборони, сприяння Сухопутним військам у веденні бойових дій на приморському напрямку, порушення морських перевезень противника, ведення блокадних дій. До родів сил ВМС належать надводні, підводні, авіація ВМС, берегові ракетно-артилерійські війська, морська піхота.

Війська Протиповітряної Оборони (ВППО) – вид ЗС, призначений для боротьби з повітряним противником, захисту від ударів з повітря адміністративно-політичних, промислово-економічних центрів (районів, прикриття угруповань ЗС, важливих військових та інших об'єктів. Свої завдання виконують самостійно і у взаємодії з іншими видами ЗС шляхом знищення засобів повітряного нападу у польоті. До родів військ ВППО належать зенітні, ракетні війська, авіація ППО, радіотехнічні війська.

Збройні сили США, Сухопутні війська США складаються із родів військ і служб. До родів військ належать ті частини і підрозділи сухопутних військ, які безпосередньо ведуть бойові дії: піхота, бронетанкові війська, артилерія ПВО і польова артилерія. Інженерні війська, війська зв'язку, а також служб розвідки, розглядаються американцями як роди військ і служби одночасно, оскільки, вони виконують задачі по забезпеченню бойових дій інших родів військ, а також можуть приймати безпосередню участь в введенні бойових дій.

Служби розподіляються на основні і спеціальні. До основних служб відносять інженерні, зв'язку, хімічні, розвідка, квартирно-армійські, фінансова, артилерійсько-технічні, транспортна та інші. До спеціальних служб відносять військово-медичну, ветеринарну, медичного обслуговування, військових капеланів. Крім того, служби, розподіляються на адміністративні і технічні. До адміністративних служб відносять військово-юридичну, фінансову, військову поліцію. До технічних служб відносять інженерні, хімічна, зв'язок, транспортну, військово-медичну.

Військово-повітряні війська являють собою вид ЗС, призначений для спільних дій з іншими видами збройних сил, а також для самостійного вирішення різних завдань. Відповідно до загальної структури збройних сил країн ВПС, можуть поділятися на види авіації, призначені для спільних дій з наземними військами, з військово-морськими силами, з повітрянодесантними військами і для самостійного рішення задач. Організаційно ВПС складаються з підрозділів частин і з'єднань різних видів авіації.

Корпус морської піхоти входить до складу ВМС США, і є самостійним родом військ. Основу корпусу піхоти становить сили морської піхоти флотів, які є ударними компонентами, призначені для здійснення десантних операцій. Сили морської піхоти входять до складу основних об'єднань ВМС США – Атлантичного і Тихоокеанського флотів.

Основними оперативно-тактичним формуванням є експедиційна дивізія в складі дивізії морської піхоти, частин підсилення: 1-а експедиційна дивізія в Каліфорнії, і 3-я в Північній Кароліні. Тактичним формуванням є експедиційна бригада морської піхоти. Зазвичай вона складається з полку морської піхоти і авіаційної групи.

Експедиційні батальйони є самими найменшими тактичними підрозділами. Вони складають з батальйону морської піхоти (до 22000 морських піхотинців) і вертолітної ескадрильї.

Аналізуючи подану інформацію про основні формування ЗС України і США, потрібно зазначити, що основні відмінності стосуються організаційно-штатних структур, озброєння та техніки, тактики дій та поставлених задач як у мирний, так і в військовий час. Розглянемо це питання детальніше

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження виділені спільні та відмінні ознаки у когнітивній основі військової терміносистеми англійської та української мов. Спільними є завдання, функції призначення збройних сил, відмінними – озброєння, тактика дій, організаційно – штатна структура, та військові звання. У перекладі одиниць на позначення військових звань які існують у Збройних силах України та США, необхідно брати до уваги відмінні ознаки систем звань в названих країнах, а також відповідність звань до посади. З огляду на тип відмінностей одиниць використовують відповідні види перекладу (транслітерація, транскрибування, частковий чи дослівний переклад).

При перекладі термінів можуть використовуватись різні перекладацькі засоби. Вибір того чи іншого засобу обумовлений цілим рядом факторів, таких, як: ситуативний (екстралінгвістичний) та мовний контекст, наявність чи відсутність варіантних відповідників, лінгвістична традиція, вимоги стилю і т.ін. Основні принципи, способи, прийоми і методи перекладу взагалі і спеціального перекладу зокрема характерні і для військового перекладу. Однак, через іншу комунікативно-функціональну спрямованість цей вид перекладу має специфічні риси, пов'язані з особливостями стилю, лексики і граматики мови американських та англійських військових матеріалів.

Стиль військових матеріалів не є однорідним. В американських військових документах існують дві тенденції подання матеріалу: або офіційно-канцелярською мовою з використанням громіздких, найчастіше архаїчних зворотів і конструкцій, або простою, розмовною, часом фамільярною мовою.

Американську військову лексику прийнято розділяти на три основні групи: військову термінологію, що означає поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, засобами ведення збройної боротьби і т. ін.; військово-технічну термінологію, що вміщує науково-технічні терміни та емоційно-забарвлену військову лексику (*сленг*), представлену словами і сполученнями, що часто вживаються, здебільшого, в усній розмовній мові американських військово-службовців, і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів. Вірний переклад військових документів та матеріалів залежить значною мірою від правильного перекладу термінів, тому що велику частину військової лексики займають військові і військово-технічні терміни, які несуть максимальне смислове навантаження.

Військову лексику в англійській мові розподіляють на такі групи: військова термінологія яка поділяється на термінологію офіційну (статутні терміни) та на термінологію нестатутну, яку використовують в усній мові військовослужбовці. Емоційні елементи військової лексики, які в більшій мірі є стилістичними синонімами існуючих військових термінів (наприклад, *infantryman* – піхотинець).

Більшість слів, які належать до однієї групи військової лексики, можуть втрачати, окремі свої властивості і навпаки, отримувати властивості характерні іншій групі. Більшість нових термінів з'явилися у зв'язку з реорганізацією з'єднань сухопутних військ і органів вищого управління *strike command* – ударне командування, *field army support command* – командування тилу, *division base* – загальні організаційні елементи дивізії, дивізійна база.

Дослідження військових термінів, які належать до фреймів «Озброєння», «Військових угрупованнях», «Команди», «Роди військ» показало, що кожна з мов має свою систему одиниць, які збігаються лише частково. Найбільша кількість тотожних термінів виявлені у фреймі «Озброєння», найменша у групі, що відтворює фрейм «Військові звання». Розбіжності пояснюються відмінностями когнітивного плану: різними принципами класифікації родів військ; різними підходами до розмежування військових звань та іншими. Відмінності стосуються таких аспектів: відмінності денотативно-сигніфікативного плану; відмінності внутрішньої форми терміна; відмінності компонентного складу.

У складі двомовного словника військових термінів, повинна бути розмежована інформація когнітивного плану та власне мовного. Найраціональніший спосіб подачі військових терміносистем – відтворення її у ідеографічному словнику, який дозволяє репрезентувати відмінності логічної категоризації і власне мовної. З огляду на функції двомовного словника доцільно розмежувати спільні і відмінні явища

військових терміносистем різних мов. Зручність у користуванні словником забезпечується такою послідовністю подачі одиниць, коли спочатку подаються одиниці спільної семантики, а потім відмінні.

Вибір способу перекладу військового терміна багато в чому залежить від когнітивної бази його значення, а саме від схожих і відмінних рис у структурі відповідних концептів. У зв'язку з цим великого значення набуває аналіз когнітивної бази співвідносних слів різних мов. Звернемося до питання про методику когнітивного аналізу мовних одиниць. У перекладній частині словника використовуються способи перекладу (дослівного перекладу, часткової або повної транслітерації, транслітерації і дослівного перекладу та транскрибування) вибір яких залежить від типу співвідносності одиниць.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні аналізуються англійські настановчі військові тексти. Визначаються типи культурологічної інформації та досліджується її вплив на особливості перекладу військової термінології, що є складовою частиною військового тексту, виявляються основні способи та труднощі перекладу текстів військової тематики. У першому розділі велика увага приділяється аналізу військової термінології у когнітивному та лексикографічному аспектах. Другий розділ присвячено специфіці перекладу керівництва для військового десанту. Розглядаються ступені впливу інтеркультурних та національно-культурних факторів на формування значень досліджуваних у керівництві одиниць та особливості їх перекладу.

Література

1. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Част. 2 (Термінологічні та жанровостилістичні труднощі). Вінниця: Нова книга, 2001. 324 с.
2. Landau S.I. Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography. N.Y., 1989. 324 p.

Information about the author:

Misenyova Viktoriya Viktorivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Yaroslav Mudryi National Law University
77, Hryhoriia Skovorody str., Kharkiv, 61024, Ukraine